

Lur bat zure minari

JOSE LUIS OTAMENDI

 Susa poesia

Liburu honen salneurria: 3 € + BEZ.

Ordainketa egiteko, edo liburu gehiago eskuratzeko:

<http://susa-literatura.com/ebook>

© 1995 Jose Luis Otamendi

© edizio honena: Susa

cc-by-sa Creative Commons Aitortu Partekatu

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.eu>

Lehen edizioa paperean: 1995eko ekaina

Edizio hau: 2011ko ekaina

Susa: 317 posta kutxa / 20800 Zarautz

Adoain Aita 92 / 31015 Iruñea

Zubitalde 21 / 48195 Larrabetzu

Telefonoa: 943 83 26 55

Elektroposta: susalit@armiarma.com

Webgunea: <http://susa-literatura.com>

POLDERRAK

Koordenadak

Almitza hazten den lekuetan bizi gintezke
Inoren saihetseko burdinen artean sartu eta
                  itotakoei arnasa nola hozten zaien
                  ikasi
Ibaiko sunda dute begiok eskuok urriko zero bat
                  bezala aldatzen gara
Berariaz dagoz aireportuak gugandik hain urrin
                  laino itsuaz haruntzago
Ibaiko sunda du saminak ere, ibaitu egiten da
                  oroimena zauriak ibaitu
Eta bakeak urpetu gabeko lurrotan elkar maitatzera
                  egiten dugu
Alboan zaitudan egiaztatu koordenadak berritu
Eta atzokoan loak non lotu gintuen idazten dut
Idazten dizut jakitearren arrotz ez garen lekuan
                  atzerritar garen
Urondoan pausatu garen oreka lotan bezala ala
                  abantean igaro gehiengoak bozkatu
                  galernen peko
Erbeste ederra dateke zure bihotza urre gorritzko
                  kaserna

Baina lurmendatu ezinezko talaiak ditu gure
maitetasunak

Baimendu gabeko eremuak ahora ekartzeko gaitzak
diren izenak

Haitzen gandorrak bezalakoak jitoak
daramanarentzat

Orduan libre ez garela aitortzen diogu elkarri

Zerbait hiltzen zaigula barruan eta bizi ez
gintezkeen herriak habitatzen ditugu

Ez dut salbatu nahi

Belar onaren ohantzean gozatzen zaitut

Lur arola

Isilak ez nau azpian harrapatuko
Maiz ezkutuan sartu beharko dut etxean
Auzoek ezagutu egingo naute nahi ez dudala
Zure bihotza betetzeko ez dut neurririk ematen

Irria dateke lanik bakartiena
Gure ninietan itsasoa gordeta balitz bezala
begiratzen diogu elkarri
Lurra orain beltzagoa da
Zoriontsua naiz minbizi baten hegoaldean sortu
nintzelako
Minak dakien doitasunez erreko ditut gogoan utzi
zenizkidan
Autobus azulak

Bizitza nola doan ikus daiteke
Edozein laban-ahoko zinemaskopean
Otoi eskatzen dugu biharko eguna zabaldu dezan
Bata bestearen arnasari eutsiz
Oinetakoak egin zenitzake nire arnasarekin edo iltze
baten

Zorroztasuna

Goizeko argitasuna gordeko dut nik zure arnasaren
kaiolan

Eta etorri beharko dugu berriz kamino urrunei
buruz negar egiteko

Eta elkarren premiari iritziko diogu askatasuna

Lur-min

Behea arrakalatua da du gauak eta ni zure
bihotzean bahituta
Mendeku hartu nahi dut etxerik etxe bilatzen
gaituzten aginduengatik
Gehiengoz aldarikatutako bakearo honengatik,
horrela maite dugu elkar
Zorionaren erdilanetara ez gara iritsi gaumina jitoak
dakar
Abandonoak zulatutako gorputzak transkribatzen ari
naiz
Ibaitik atera hatzak zaurietan sartu eta idatzi botila
hutsak jiratu eta edan
Nire maitetasunak zartatuak dauzka zaintiratuak
Inor ez dagoan tokietan ari du euria eta nik ezin
zaitut han gozatu
Krimen beltzak bindikatuko ditut, itoen arnaskak
gaitzak dira artxibatzen
Errudun naiz neure sakonera guztian eta libre nahi
dut
Borobilagoa da ilargi etsaia, beti enfokatzen ditu
gure etxeak

Nola defendituko zaitut astunegiak gara haizeak
eramateko

Nola lagunduko dizut nire bihotzaren koordenadak
sekretupean dira

Gure izena entzun uste dut teilatu artean

Ederrak dira eta urrunak gauaren bitarteetatik
ikusten diren bozak

Zure bihotzeko lau haizeak lau urtaro lau zuloak
hartzeko nator

Arbola azaletan idatzi ez direnak esateko

Behiala nik arbuiatutako armak hartzeko
salbuespenik gabe

Nire begiak dira hiri honetan hautsi ez diren kristal
bakarrak

Azken lurra

Inondik errenditzen ez den ura da gure maitetasuna
Zoratu egiten da
Hegazkinak islatzen ditu
Teilapeak iluntzen akorduetara amarratuta
Egitate mingarri anitz eman da ontzat
Etixeratze hitsen durundioa inongoa izatekotan
Eta minbizia aukeran
Zein erdi arotatik zein bestiariotatik irten du gure
maitetasunak
Itutez jota hiltzeko ginoan den zeruak

Geure burua beste etsairik onesten ez duen lurra
Jendea batera bizitzen maitasun froga beraren
hegian
Minutu berean lurmutur berean
Gure maitetasunak ez daki
Ez daki hegan
Ez da kalatxori
Darabiltzan orratzek bestelako iparrak dituzte xerka
Itsasgorak ekarriko ez dizkigun iheslariak
Itsasbeheran utziko ez dugun edertasuna

Talaia galduak-1

Talaia guztiak galduak ditut eta ibai zokotik
zelatatzen zaitut

Odolez hustu ezinik nabil bihotza, zure odolez nirea
Beti izan dira bi gure bihotz biak
Ezponda honen aldatz beheran iluna kudeatzen
gagoz

Ez nazazu arren memoriaren haitzarrietara kondena
Etxera ezinik nago ertz honetatik begira
Orube urrun bat bazenu bezala bihotza

Negarra bozatzeko beste txara hazi da nire hortz-
obietan

Etxe hustuetako enpapelatuan dira behialako maite-
izenak

Eta bihotzok bi diren artean erdibi dagoz, bi erdi
Eta zelan zagozan asmatzera egiten dut
Zure eskua asmatzera loak tatuatu amildegien bila
Eta jitoak itotakoen patsa dakar
Ez nabil ez zubi lehertuen bila ez aintza ez ezein
atzerriren bila

Gau itsaskatu ezinotan zein urrun dagozan bionak,
zein urrun bihotza

Ahantz zaitzadan batu den lainotik hartu dut arnasa
Hor kaleak erratzez garbitzen dituzten goizak ez
nau aurkituko berriz

Neure ezinak kainoituta bizi naz eta gauero
amatatzen da argi bera

Ez nazazu inoren duintasunagatik maite

Ondare

Itoen begiak belakiak legez hanpatzen dira
Flotatzen dutenak dira erdokatan josiak ezpondetan
kukutuak

Hilotzak — ontzibular errimeok — akorduak
sehaskatzen ditu egonak

Ibaia almitza bezala ari da hazten, jauzi librean
amilduko naiz zure bihotzeko
zuloetara

Lohiartzekoa erantzi eta oilariteei itxaron
Gaitz-hartuen zerrenda berritu eta hezurtokiak
jagon

Mindutako poemak idazten ari naiz ilunean
ikustekoak

Nireak zureak dira atejoka hauek mizto hezigaitz
hau

Gure aldarriek ez dute erantzunik gure maitetasuna
gerrako meritua da titulu
gaitzesgarri bat

Ulertzen al duzu nire isiltasuna orain
Zergatik gorde dizkidazu itsasgain hautsezatuok
ontzi hondarratuok gordean

Harresiak-1

Maitetasun hau erdizka egina dago
Osatzen hasi eta premia larriko ekinkizunek
Bertanbehera utzitako lana
Gorputz baten bila abiatu eta ortozik itzuli, musu
huts
Nire maitetasunak ez daki zugana ez da luiziz aseko
ez airerik ederrenez
Hildakoak zelan hazi ez dakit noiz ureztatu nondik
inausi
Delibera liteke sufritzea
Gela batean ituteak jaregin maitasunarren
Baina egunerokotasunaren aurrean zer lezake bihotz
siku batek
Erdizka bakarrik egindako maitetasuna da gurea
Bakarrik egindakoa
Erdia egin eta beste erdia esan
Nik ere esanen dizuet galtzerdiz bozatu dizkizuetela
zangoak
Zuek zaretela gure ur bazter galaraziak

Zuei apartenitzeko ari garela nazioartekotza
eztabaidatzen

Erdizka maitatze hau den gaitza

Ogasun aitorpenetan maite-izenak alderantzea

Arbola zuztarrekin bisabisak ditugula

Portu agortuetan gagoz urak noiz beteko

Erdizka gagoz ordea

Bakarrik gagoz

Gure oinazpiek oroitzearren egindako ahaleginak

Handiago dira orain

Aitorpen

Lerrootako txarrantxatik ate arratsalde hau
ulerkaitza da
Ez gauden etxe bat bezalako
Zailagoa behar du ezer ez duenarentzat bestek
ukatutakoarekin bizitzea
Errudun naizelako zoriontsu naizelako maitasunaren
helburu ezin du meniak izan

Bihotza paraje haize-ezkutua dut
Ibaiaren alde banatan dira duintasunaren
koordinadak

Lugon Le Muret-en
Akorduak uztak erreko ditu
Gurean bizitzea arrain buruz betetako oheetan
etzatea da

Kakoan eraitsitako etxe bateko giltzak dituzula
jakitea

Eta inor datorrenean hustu egiten dugu herria
orube abandonatu bat bezala
Gauetz garai bateko hormak eta leihoak asmatu
beharrean gara

Inoiz eskilara-buruan hilik agertuko den gizona
irudikatzen

Dei sor batek atzerrian hiltzera ekarria

Eta errudun sentitzen naiz egunero

Baina ez orduero minutuero uneoro

Eta neure bizitza kontatzen ari naiz

Gutuna-1

Aurrera joan gara eta beroa da gaua, zelan zagoz
orain

Ibaiaren alde banatan dago hotza berokien barruan
amarratuta

Gu itozera eginen dute gero berokiok

Zure zainen ildoetan zure akorduaren paduretan

Beti euri handitan bezala bizi gara urak noiz hartuko
bazterrok

Eta ezin dut inork bakera zaitzan itxaron

Maitatzeko paperez iziotu hegazkinak dauzkazu

Maitatzeko inoiz betetzen ez diren ostatuak
dauzkazu

Zurekin bildu beharrean nago, ez digu inork deitzen

Lehenago jakitera ez nizuke inoren alde minutu
beteko isilaldirik aginduko

Ez zintuzket ezpondetan bilatuko

Maiteko ez banauzu ere hor dira

Hor geldituko dira, hor teilatu zapuztuak patio
bustiak, hor

Eta beste aldera igorri gutunak bueltan datoz

Hartzaileentzat hilda gagoz

Etsaigo sakon honetatik maite zaitut jazargo
zaharmindu honetatik

Ibaiak aldiko zero bat darama kristal hautsi bat ate
bat

Ibaiak gauak oretzen ditu itoen eztarri zuloan

Nireak beste dira zure txaran kakotutako atorrak
mezuak

Badakit itzarririk zaudena

Nahi baduzu maitasunak sortu kalteak neuretzeko
bil gintezke

Nik beste aldera beharra daukat etxeak zelan hustu
diren ikusteko

Ni gabe zelan maiteko dituzun gozatzeko

Ez dakit bakeak zenbat mendez galarazi digun elkar
maitatzea

Aurrera joan gara

Zure begietan irakur nitzake orain azken berriak

Maitatzeko ez dut itxarongo beste seinalerik

Jabetzak

Ez dizut desagertuen aintzarik opa
Iritsiko ez den lur hartze bat bezalako
Elkarren begiei parke hutsei bezala begiratu
Irabazi eta galdu dugunaz galdetzen didazu, irabazi
eta galdu dugunaz
Loaren artxiboak orrikatzen dihardut, zain deslotuak
Gerturago ekar zaitzaketen albiste latzen bila
Hotz-hotzean maite zaitudala diot
Eta diot etsita nagoala ez litekeelako dakidanarekin
ezer salbatu
Ez adiskidantzarik ez auzorik ez lur uraseturik
Hobe litzatekeela agian bihotzean zer daramagun
jakingo ez balitz inoiz, inoiz jakingo
ez balitz
Gerta daiteke berandu izatea lur laketu ezin bat
maitatzera egiteko
Eta akordua jakiekin batera mahai honen aurretik
iragatea
Deika ari natzaizu baina talaia aski garairik ez dago
ikus nazazun

Ez dizut maitetasun hau poema perfektuetan
bindikatzeko eman

Ez dizut seinale sekreturik jarriko balkoian
Beti jokatu izan dugu etxeoak gorrotatzeko bezain
libre

Gorroto hau zaharregia da beste inon etsi dezan
Ni naiz zure bihotzaren kargu nagoana eta bertan
nahi dut

Laztan nazazun idatz diezadazun mintza zakizkidan
harrotutako ezponda bat bezala

Gerta daiteke inoiz ez aurkitzea galdutako frogak
Gerta daiteke bulkada eder batek ezin izatea gizaldi
beteko abandonoaren aurrean

Orduan betiko giltzatu diren atea eta birritan
habitatzen diren hustutako herriak
uzten ditu zulatze lanak

Berandu erabakitzen diren maitetasunak bere
ederrean zamakatu ezinak

Eta eskua luzatzen dute itzalek maite zaitzadan
urrutiminez

— Min bat behar dela itzultzeko —

Eta zeure baitan garraia ditzakezu gela hau zubiak
orriok

Baina mezu hauek ez dira ez zure ez nire bihotza, ez
dira inoren bihotz

Ezinaren argi

Lur hau bazina bezala ez zara aldean eroan
litekeen armarria

Ez zara zuztarretik erauzi laharra ez paparrera bildu
gura den kanta

Gerri bakoitza da defenditzeko ezponda

Ez naiz doluz jantziko gure maitetasunagatik

Ni ez naiz hilkantaria ez ditut trenen
abistuakharrikatuko

Oren berri bat nahi dizut bihotzeko hegoalde
birreraikitik

Dena amaitu dela badiot faltsuketaria naiz

Mintzo garen bihotza ikasibako kreolera da

Atzo hasi da berriz ramadan atzendu bat

Zure eta nire ahoskeran kabitzen ez diren laharrak,
eta hor zauzkat

Goza zaitzakedan lurra goza zaitzakedan gaua

itzalekin lehiatu beharrez minak

Meatze abandonatu bateko isiltasuna legezko
galderak

Ez gara elkar besarkatzeko kosta noiz hondarratuko
gagozanak
Jitoak kelarrezko ferrietan daroa akordua
Eta lur honek badu ni ez naizen zenbait ezponda
garratz
Izen bat etorri ezinak idazteko erak
Bertan dira gure ezinaren argiak
Uki nazazu, zure hatzmarkak aspaldi ezabatu ziren
nire gorputzetik

Uzta

Gure zauriak nazio bat beratzekoak ziren
Almitzaren gainetik eta laharraren gainetik
egitekoak

Baina ez dago orain arnasa hartzen ikasterik
Okel sumindua eta beldur sakona
Batzuk zutik lotzen ditu heriotzak, besteak ez
Batzuk agondu egiten dira
Batzuk etzanda baino ez dezakete maite

Euriak hartu ditu hotelak eta muinoak, zubiak eta
bihotzak

Igerileku hustuetan gabiltza adore bila
Ez dago inor, ez dago Urrinera jo du laino-tutuak
Bizpahiru uda eta ibaiko uretan akanpatuko dugu
Liztorrak heldutako mihina da gure askatasuna
Dei larri batek etendako maite-solasa
Haizeak itxi eta ireki dabilen atea

Gure adurra da besteren lekuan jartzea
Zuloak egin eta herriak lumendatzea
Gure aldia berritu ezina da truka ezina da, ezina da

Norbaitek emango dio lur zalogileari
Ez dut inor bakarreko zorionera kondenatuko
Nire maitetasuna erabakita dago

Kutun ostendua

Nik eramango zintuzket berotu ezin dudan lur
honetatik
urrun

Maleta batean ibaiaren jitoan eraman

Baina ez zagoz

Batzutan ez gara garaiz heltzen

Entzun dituzu albistek

Oraindik ez gara ikustezin

Ez gara kostan finitzen den jazargoa

Ez almitz gorria ez ibaiko hondarra

Ez otoitza etena arratsean

Zeru honen zuraje maiztuari jarraituz eramango
zintuzket

Hor aurrean bakandu egiten dira etxeak bidea
estutu

Bizi ez direnei zaie haizu ahaztea

Mugatik hur gara bertako

Beldurrak hartuko ninduke « hara, ez dakit han nor
bizi den»

Eta eraman egingo zintuzket, tokia gogoan atxiki eta
joan

Baina ez zagoz

Falta bazara ez dago ezer ninerik, ez dago ezer

Hortaz gure maitetasuna testigubako aldegitte bat da

Soro sutu bat gauean

Nik ekarriko zintuzket lur hau berotzera

Baina ez zagoz

Ez dago denok bizirik ginen garairik

Erlojuek ez dakiten ordu batek jo du

Ibaitik atera gorputzek ahobatez rapeatzen dute

Ezin dela gorputzik gabe maitatu

Ezin dela talaiarik gabe hiria zaindu

Ezin dela ezin

Eta ekarri egingo zintuzket estrata lehertuen bidetik

Lertxun-marrak

Duindu ezin den gosea ospatuko dugu
Ez gagoz heriotza baten testigu izateko
Ez gara almitzaren zaindari ez poema batentzako
doinu

Begira, ni nagoana lehenago beste gorputz batek
berotutako lurra da

Eta zertu ezinean gabiltza abandonoa
Giltzez itsututa dagoz erretenak ur hodiak lehertuak
Baina beroa daukat odola zurea balitz bezala
Urruneko herriak orrikatzen ditut
Luzea da zure zorionera lotzen nauen soka
Nahi nuke beste behin ukitu zeharka bederen
Ilunabarrez han etzan keizuaren beste muturrean
Oraindik dena galtzen hasteko balego bezala

Ez dit ardura noren aldamenean lehertu den azken
bihotza

Defuntuen atorrak jantzi ditugu haien ogitik jaten
ari gara

Ibai ertzeko etxeek ez dute lurrera nahi, giltza
guztiok batzeko dagoz

Errukirik gabe maite duen jendea gara
Itotakoek gaua atoiar daramate adiskidantzen urre
beztua balitz bezala

Goizak argira dakar ilunak ostendutakoa
Begira, badakit elkarrengandik urrun hilko garena
Ez naiz inoiz orain baino zureago izango
Gauaren zepoan harrapatuta gagoz

Harresiak-2

Zerbaitetan irabaztun izanen gara
Entzuidazu, zaila dago karea bilatzen
Gauza asko daramagu gordean garbitu ezin direnak
asko

Salbokonduktoa zuten maitasuna poeta kaskarrek
Lehia garmindu bat bitartekotza errimea
— Zain bakoitza bere tokian lau zuloak zabal —
Eta ezagutzen zaituena urrun duzu orain
Mintza zakizkio negumineko laharraz galdutako
lagunez

Sufrimentu guztiak ez direla hautazkoak
Heldutasun guztiak ez direla behartuak
Koordenada soka berean dagoz Le Muret eta Lugo
Besteren ohar-kuadernoiei ostutakoak dira gure
enkontruak

Ez da ez gure algebrarik ez gure lainorik haizearen
oinetara

Beti elkar despeditzen ari den jendea omen gara
Bere etsia non sarturik ez duen begirada
Zuk zer diozu mendiak tarteko maitatze honetaz
Zer galdua badaukagun seinale jo duzu inoiz

Sentimentuak deshabetzen dihardugu indarrean ez
diren mapak bezala
Itunetako eranskinetatik eta agindu
zaharminduetatik aldegiten
Gurkera tajutzen du nire memoriak orube urasetu
baten aurrean
Aurki ilunduko du, sartuitzazu geranioak
Orduan ezin ikusiko dugu elkar
— Karek zurutu gabeko idazkiak paretak —
Eta herrien izena ahoskatzeko moduagatik maiteko
zaitut
Harresi bat izan daiteke maitasunari emandako izen
bakoitza
Eta alde bi ditu egunak bezala bihotzak bezala bi
alde
Berdin da oinpean zubiek beheara egiten badute
Etxekoen argazkiei su ematen badiegu hotza
kentzeko
Banator, hesolen errenkadatik destatzen diot
iluntasunari
Berriz ere zu zaitut ments
Eta ez dakit zer dagoan defenditzea deliberatu
genuen bakardade mendre honen
atzean
Lugo eta Le Muret soka batean

Gutuna-2

Zatoz

Gela hustu usaina dario zeruari

Arrea eta bakartua azpia

Agorril miragarria duzu gorputza

Eta almitzak hartuak ditu hiriko biltegiak eta arimak

Ibaian dira atorra pizuak

Behatz zurminduak

Helbide ezabatuak

Esnaera larri batean bilaka liteke maitetasun hau

Olatua dator olatuaren gainean

Larderiazko muga-lurrotan iratzarri behar zaitut

Maitetasun berberau zezelduko dizut

Noiz ahantzia noiz jazartua

Urruneko argi seinaleak atzean utzitako auzokoak
dira

Ala maitea dakarte maiteagana

Gainez egindako lur zerrenda onargarriak direa
amets hebainduok

Ezin dut

Baina gatibu hartu nahi ditut bizirik heltzen
zaizkidan mezulariak

Zure hitzak buruz dakizkitez ez dira zu

Ez zara zu

Ez zara

Zatoz

Erratu egin dira aurreikuspenik baikorrenak

Koldarregia naiz maitetasun hau bakarrik

defenditzeko

Nire liluraren lausoa altxatu du ibaian

Eta laino-tutuak entzun litezke eskualde osoan

Seinaleok jitoaren akordua ederragotzen datoz

Hor behean behar dute zurekin ez naizena

badakiten eskuek

Non inprimatuko dizut morse ezindu hau gero

Lantoki zarratuok kale hustuok non

Luiziak dauzkat harrotzeko

Giltzak batzeko

Deklarazioak zuzentzeko

Gehiegi dira galdu ditudan hiriak galdu zaitudanak

Baina behin ere ez zaitut konkistatuko

Zatoz

Beste urtebetez bizi gintezkeela agindu didate

Badakit auzolanak aspaldion esangura mina duena

Lugintzara bueltatu zaretela

Eta aboro ez zaretena ereiten duzuenaren jakingura

Ez zintuzket nahi inoren agendatan abarotua

Ez zintuzket maite-erakutsiekin asetzero egingo

Zatoz

Nire hitzak ederregiak dira izen gozoko hirietan zu
gabe etsi dezaten

Muga

Ez dut nahi zure malkoek gorputza erre diezadaten
berriz

Autoak sutan dira muinoen ostean

Almitzak hartzen ditu hiri izandakoak itsaso
izandakoak

Euria egingo duena badakit

Gaurkoaren antzeko eguna izango dena

Miliotik gora behar dute honezkero zorionari
ukatutako laztanek

Tristuraren gainean eraiki beharko dute nazio bat

Azokak zabaldu errepideak berritu

Beti egongo gara urrun ezartzen zaigun epaia
entzuteko

Gurea bezalako haurtzaroez ari da sua leihoetan

Gorrito diot akorduaren gatibutza errime honi

Arbasoei seinaleak egin eta desegin

Gauero beste muga bat ezarri eta hausteari

Azkena dela agintzen dizut baina hegazkinak
amarratuta argitzen du biharamunak

Ez dut asmatzen maitasuna eta herra bereizten

Geuk beste inork ez ditu gaindituko gure
amodioaren lerroak

Esaiestu maite dena beti urrun den lurra nola den
gurea

Esaiestu badirela suaren negutegiak eta
denborarenak

Guk erretenera botatako giltzek ez dutela aterik
zabalduko

Esaiestu poema hau irakurri eta erre dezatela
Bihar deituko dizut

Batzutan denok izaten dugu hiltzeko gogoia

Uberak

Zer esanen duzu nire alde

Txostena zarratu aurrez galdeketan deituko zaituzte

Garbitzeko dago nire bihotzaren urondoa

Itzalak soma nitzake zure odoleko beiraren ostean

Arrotza iritziko diozu nire mintza moldeari

Oheak hoztuko ditugu eta artxibo sekretuak ireki

Bizitzak manera anitzak ditu sentimentuak

adierazteko lekukotza lausoak

Ez dut aldegin nahi zure gorputzaren harresietatik

Zure eskuen negutik zure negarraren karetik

Aitortuko dizut beti espero izan dudala

Epaia jabalduko zidan froga aringarri bat

Baina zorrotz jagonda diraute ur bazter biek gure

bion bi bihotzek

Maiteko ez maiteko aho batetik parke batera zauri

batetik zita atzeratu batera

Ez al dira zoztorrak baino haziko heldu den urtean

Non babestuko duzu nire gorputza

Izanen dira testigantzarik eskatuko ez duten
bulkadak eta edertasuna
Ez nondik zatozen ez nora zoazen galdetu gabe ur
azalari jaioko zaion eskua
Gure adoreak azkenik ez balu bezala idatziko duena
Hotzak behar dute urek sasoi honetan lainoak
hartuak bideak
Txostena itxi ostean ez nazazu bilatu arbola azaletan
Ez testuetako lerro azpimarratuetan ez ezein
ikurren beroan
Zure isilak beste indar du zure hitzak
Min erre hori agindu genion elkarri luizi aldagarria
manifestu atzendu bat
Bihotzak ez du beste aginpiderik

ALMITZA

Barne-lurrak

Ez dakit atzerria noiz hasten den
Zein paralelotan, giharre erasan edo dekreturen
errenkadatan
Testiguak dauzkat nire bakardadearenak
Inongo jazargoak urratubako txarak, zurearen
testigantzak bihotzeko urondoan
Traidore eta seme kuttun izendatuko ninduketan
ahal izatera
Biharamunerako agindu eta bezperan desarratu tiro
maitemindua naiz
Bizi gareno gaua bertan ematea galarazten diguten
gorputzekin egingo dut amets
Betiko nahi genuke elkarrekin baina beti dago
aurrez oroitu beharreko zenbait
Gure txostena amaitzeke dago
Frogak batzeko dagoz deklarazioak hartzeko
Fitxategi nahaspilatsua da samurtasuna
Nork eskatuko digu orain herriz aldatzeko ostatu
maiztuok abandonatzeko
Alferrik jarriko dute musika altuegi

Ba al da askatasunak ahantziko ez duen
fusilaketarik

Ez gara libre baina libre gagoz elkarren mina
izateko bederen

Orri baten barrena behar dut

Maite ez banauzu poema hauetako hesola erorien
artean kausituko naute, bakarrik
hilko naiz

Telefono dei batez neuregain hartuko dut oinpean
dudan lur hau

Alferrik jarriko dute musika altuegi, isilean beti
gordeko dugu zerbait

Idorte

Maria-tauletan asmatzen dugu hondamendiak
zelan batu

Errutinazko ontziratze baten antza behar du

Igande arratsaldeko ostera

Sukaldeko leihotik ibaira begiratzea

— meridiano hariekin zintzur eragin diegu
mila gabeziari

eta horrek ez digu arintzen porrotaren mina —

Ez du hemen uholak xerarik sastakaien abistu azula
baizik

Odolak egia gatzatuak dakartza

Luze jotzen du etxera bideak

Gela bakoitza akordu minberen etzangu da

Edabe hitsak irentsi ditugu karrika beltzetan

Ostatu estua da bihotza bakarrik denarentzat

Ur handitara inor ez doa

Nire deklarazioa mozkor-negarra da

Merkatalontzi legez atrekatu du gauak gurean

Haurtzaroaz oroitzen gara bake garaietan bezala

Indusi

Zure begiak aspaldikoak dira gainera etorritako
harriak bezalakoak

Loa galarazten du haitzetatik botatako gorputzen
artean

Norberea ez aurkitzeak, ez sorbalda bat ez berna-
hezur bat pendizean

Inoren bisaia adarbegi ebakietan auresusmatzeak
zorutzen digu loa

Kamioien memoriak irakurtzeak isiltasunarenak
Hurrena ez gaituzte hemen bilatuko

Adore izateko pintadak margotzen dituzte
Eta egunbeteko poza ematen digu laztan batzuk
sabel bazterrean botata topatzeak

Lur eman nahi digute

Gainera datorkigun lurra dugu gure aberria gure
amodioa

Oroibelarra hazten da euskal etxeetan

Bizirik eman nahi digute, gure maitetasuna luizi bat
da

Urria

Hemen maite banauzu hemen behar dugu
Abiapuntua aldatuko dut bertora heltzeko
— besarkada batean batu litekeen lurra
gizon-emakume bi adore berritu ezinari lotuak
arbolak jitoa jagoten gorputz bat abantean —
Akorazatuz erein bihotzeko urondoa
Eta bizi, atzean itsasoa baino ez dagoala jakinda bizi
Kargutik kentze bat baino inportanteago
Albiste txar bat baino mingarriago, eta bizi
Askatasun dekretu anitz madarikatuz
Minbizi baten hegoalde beroan bizi
Zauriok irabaziko ditugu nahas-mahas honetan
— gorputz baten lorra akorduaren urlotuan
nortasun agiri bustiak norbait urpean maite
izan
telefonoz dei egin eta bozatu norbere boza
hain urrin heltzerik ez dutelako hitzek inor
atoitzera —
Bizi, gurtuko ez dugun aldare batean
Gorazarre aitorbako batean
Ez naiz joango hemen maite bainauzu

Kale bustiotan

Ibaiaren emana leiho diren honetan

— zergura gorde lezake begira dagoanak
minaren kurtinen ostean,

laino-tutua beti norberari ari zaio baina —

Sufritzen dugunak ez digu edertzen elkarri diogun
herra

Hiriei idatzi beharrekoa ez da agortzen zure
begiradan

Ez nire adorearen luze-zabalean

Hemen maite nauzulako bizi gara

Joango ez garelako maite iruzurtu ezinezko orainean

Izotz beltza

Ausikika ari zaizkio hostoak zeruari
Ez naiz German Rubenach
Ez naiz Johnny Rotten
Ez naiz Monzoneko Telesforo Bizirik atera banaiz
ere minaren segadetatik hilakintza
handietarik
Ahazmen sakonari atzipe egiteko ginoan izan arren
oraino

Itute bero honi eutsi diot
Soraio agertu natzaio hamaika maitasuni
Irrifar zurminduetan irauten ikasi dut
Zaharragoa naiz horizontearen ubera baino
Ez diot haizerik eman nahi inoren etsiari

Ezinezko leloa da maitasuna garbia zitekeelakoa
Ez dago ezer garbirik
Odola xuria da eta izotza beltza gure oinetan
Beldurra diot paduretako hondarmuinoen epaiari

Inorenak ez diren lurrak

Inorenak ez diren bihotzak

Inorenak ez diren orenak

Etxean sumatzen dut gauero Susana Arregi
eskilarak igaiten

Eta Sid Vicious ondoren

Eta Urkiagatar Estepan ondoren

Baldintzapean maite dugu, baldintzapean bizi

Aurki loak lotuko nau lahardi itzali bat bezala

Nire pozaren alde txalo egin dezadan eskatuko
didate

Neure tristuraren armadan izena emateko

Erraza da maite ez denari barkatzen

Honek behar du gure sasoia, Susana Arregi
eskilarak igaiten

Urrutimin

Ez iezadazue deitu itoak identifikatzeko
Utzitazue jitoaren ibaian
Utzitazue bihotz baten zokoan
Behiala ibilitako lurrak sutan dira orain
Ilenti bilakatu dira bero maite izandako ezpainak
Aurrera joanak dira lastargi ederrok
Ezingo dute aurton euskararik ikasi
Ez dute etxerik jasoko libertatearen eguteran
Bilaitzazue euriak garbitutako ogasun aitorpenetan
Bilaitzazue ohe hoztu berrietan
Igor iezaizkiezue mezu zuzpergarriak
«...badakizu non duzun etxea»
Iluntze bakoitza damuari aitzi hautsitako menia da
Itutea sukaldeko mahaian esku bat akribilatu
ezinean
Isilaren indarra ebatzi genuenetik zenbat ume jaio
den ikustea
Hotsegiezue maite-izenez zubien alde honetatik
Hotsegiezue beti azkenaren ostean aukera berri bat
badela sinesteko gertu balira bezala
Hotsegiezue beti euskal etxeak urrun direla esateko

Hildako batek prentsaurrekoa deitu du ileapaindegi
baten aurrean

Hil egingo zintuzketet baina zeuekin bizi naiz
Zeuen paparraren berora biltzen naiz beldurrak
hartzen nauenean

Batzuk ogitara eta besteak ahazmenera jendeak
desfilatu egiten du

Luiziz bakarminenez — leba leba — handi datozen
uretan

Goizaren labar

Odolez dautza talaiariak
Alferrik txerkatuko ditu ganduak muinoetan
Ez genekien etsaiak eder zitezkeenik
Gu geu etsai eder gintezkeenik inorentzat
Ez gintuzten horrela hezi

Bisaia beztuko dugu itxadoteen ikatzarekin
Gozotasuna ostu gerri lagunkoietan
Eta ok eragingo digu harresien kontra adiskidantzak
deitoratu beharrak
Bideari lotuko gatzazkio akordua dugula
itsuaurreko

Neurriak hartu dizkiogu samintasunari
Telegrafo hariak eten ditugu
— buruz-buruko hizketak bakarrik dira haizu —
Zubiak lehertu bihotzaren azken aginduen arauz
Ez dakigu hobeto bizitzen

Gutun galarazietatik erauzi hitzekin zumardiak nahi
dutugu

Jabalezinezko zauriak diren ibaiak
Diren direnak gure ezinaren ezpain direnak
Hotzak bizi gara eta etsiak hartzen gaitu
Negarra eta irrifarrarekin berotzen gara muga
ondoko herrietan

Itxaron-zerrenda

Euria ari du okerka zubien gainean
Ibaiaren jitoaren gainean ari du
Negar luzeko gauen gainean
Haurren jolas galarazien gainean
Nire bihotzak karroinduta dauzka zuloak
Badira akorduaren errakuntza ederrak
Derrota handiak eta txipiak
Guruinak adiskidantzak isilpean jaten dituztenak
Badira itsasoa tarteko eskatzen duten maitetasunak
Estadioak
azokak hondarratzeko handitzen direnak

Inoiz erabilitako arma laztantzeko baino barrurik ez
daukat

Barrurik ez zeruaren arrakalatzea galarazteko
Nondik jausiko dira hegazkin jendez beteak gero
Badira zapalduko ez ditudan amildegiak
Eta orrikatuko ez ditudan artxiboak
Badira amore emateak eta heriotzaren garaitzak
Mendien ostean galduko diren bihotz urrunak eta
agortutako errekek

Beti izango dira ordea gogo okupatuak ele
liberatuak aldarrikatzeko
Arrotz ebakitako maite-hoskak herioan
Dena amaitu aurretik
Aspaldiko gorputzak ukitzera itzuliko den eskua

Sabelizketa

Ogia banatu duten garaian lo nengoen

Zu zintudan ments ez bakea

Bitartean mindu egin da elurra

Ezkaratzetan

Itoen ubera guritu du jitoak

Eta almitza bihotzeraino haztera dabil

Beti aurki nitzake ehun arrazoitik gora

Inor maitatzeko

Ezinaren testigantza anitz

Hurrengo zitak saihesteko koartadak

Setiatzaileen aipuak askatasunaz

Zugaz ez banago sabeliztuna naiz

Eta poema bateko hesi itsu batek bezala hitzegingo
dut iluntzean

Eta hilen elderrak jango dit bihotza

Eta karroinak lehertuko zainak inongoa ez izateko
gehiago

Errazegia da etsaiei egoztea zorionaren kalteak

Bizia baino ederragoa irudika zaitzaketa oraindik

Zure eskuaren bila nenbilela argitu du goizak
Biktimarik gabe
Errukirik gabe
Etsita nago muga-lurrok bakera ezinak direla

Hustutako herriak

Etorriko zarete hustutako herriak hartzera
Eta kaleen izenari erreparatuta omendu eginen
gaituzue

Esango duzue erratu egin garela

Baina herkidego borondatea aitortuko diguzue
zeuen ohar-kuadernoetan

Etorriko zarete eta erreten bazterretan botatako
giltza sortak batuko dituzue

Hatzmarkak bilatu inoiz guk maite izandako
gorputzetan

Eta jabetza agiriak berritu

Jabe berriak izango dituzte aurrerantzean zorriek
eta egunsentiak

Poliziak zainduko ditu gure poemak

Aspaldiko ereserkiei aspaldiko mintzairari lotuko
dizkiezue zeuen gogoak — arima
setiatuak —

Etorriko zarete eta mendigain elurtuak miatuko
dituzue

Zorionetik ihesi mugalari izaturik badenentz

Eta esango duzue « aurkituko dugu bake

hitzarmenak egoki

zeinek idatzia,“ bihotza! “ izango da estreina
jalgigo zaigun maitasun hitza »

— Aitorpen sakon bat eta libertade tolesgarria

Ezpondetan gorde eskutitzek murgildua —

Etorriko zarete eta kanposantuan ezarriko dugu
azken gotorlekua

Begibiko fusilek idazmakina totelen pare

Tekleatuko dute zuen bizkar hezurren kontra

Beste edozein sasotan baino arrotzago mintzatuko
gatzazkizue

Hilarrietako zenbaki bikoitietarik

Eta esango duzue « mende hartu ditugu, amaitu da
belaunaldi hori, hilak

defenditzearren idazten zuten barren
»

Eta zerraldoen talaietarik begiztatuko dugu bailara
keetan

Eta ezerbage — min erre bategaz —

Suari emandako geure etxeetarantz jaitsiko gara

Saminen barnetegi

Zanga honetatik irteteko zerez ekin, bihotzez
herragaz

Inoiz ezintasun errime hau amaituko da
Eta horma arrakalatuok eta sentimentu atzenduak
Jaso beharko dira berriz

Konturatu naiz itoei ikasitako hizkuntzan mintzo
naizela

Etsaiaren autobiografia ari naiz idazten

Eta mehetzen ari da nire argudioaren indarra
Zer dezake hezur hautsi batek nire arrazoibidearen
urkamendian

Zer dezake gizon baten goseak nire askatasunaren
paretan

Denok gara arbaso

Bertotik bai baina ez dugu bertara tiro eginen
hurrengoan ere

Inoizko denboran sosegatzera egin beharko dute
lasterkarien hiriok

Gu ultimatumei erantzuteko gagoz

Kondenatuari ukatu azken aukera gu gara

Izan ere badira deiadar batean baino adieraz ez
litezkeen maitetasunak

Etxe lurmendatuen aurrean baino irakur ez
litezkeen manifestuak

Eta gogora berantegi ekarritako gorputzak

Etxekoek ez gaituzte gehiago aldeztuko

Eta ibaiaren erriberak jitoak daramatza

Daitekeena da helburu zehatz bat aukeratzea
hegazkinek

Jagon gabeko azken zerutik, baina amarratuta dagoz

Gagozanak gagoz

Gurean ez da soldadu ezezagunik handizkako
askatasunik

Erraz dira desartikulatzen nire sentimentuak
Min eman nahi dizut poema bateko trintxera
estalgarritik

Ezpaldutako arbolen etorbideak dauzkat, zero bat
Gaez ureztatzen den futbol zelai bat bezalako eta
uzteko karguak

Gaizki egiten ditut zubiak gaizki idazten dizut gaizki
maite zaitut bakealdi egoskabe
honetan

Zamaketariak okinak koldarrak gagoz

Gagozanak

Ibaia garbitzeko heldu den idortearen zain
Ikasiko dut magalean zure soina nola batu,
bizkarrera nola ekarri

Isiltzen banaiz iduriko du minik ez dela hemen
Zorionaren piketeak jabetu direla lantoki guztiez
muino guztiez kaleez

Eta nik min eman nahi dizut maite zaitudanean

Lurra kendu

Nire maitetasuna menia bada zurea ultimatuma
Ez daukagula akordua baino arma azkarragorik
Eta zahartzen ari garela diot lagunari
Nahi baino hildako gehiago nahi adina hilda ez

Nire maitetasunak ezin du inperioen kontra eta zure
bihotzean paldotu

Gure ondorengoek ezagutuko ez duten bakeari
idazten dizkiot poemak

Zure bihotzari hutsegiten ez diodan artean haizeak
ez nau botako

Galarazia duzu ordea nire gelan sartzea
Emango nizuke gorputz hau baina atzerrira
fakturatu dut zorrak kitatzeko

Gerra zibilak ez dira deklaritzen
Egunerokora ekartzen dira
Gero, hamar urte barru, tokiz aldatutako itsaso
batez jabetzen zara

Eta galdu egin duzula bizi zinen lurra

Hildakoak piztearen onurak ez daude indarrean
Segizioak gizentzeko premian dira
Baina bakarreko armadak baino ez gara
Eta arrotz niri zure arima
Zulogileari deituko diot begizulook lurrez
berdintzeko
Nonbaiten tinkatu beharko dira gurutzeak gero
Eta elkar adiskidetzeak eztabaidatu
Nork ipiniko dio izen eder bana hilarri bakoitzari

Asko dira itoen gorazarrez tatuatutako bularraldeak
Eta ugerrak jandako aiztoak dira nire galderak
Nor biziko da eldarnio sukoia jabaldu ostean
Nork zarratuko du hilotzen euskaltegi hau
Mezulari saldoak pasatzen dira lerro batetik bestera
Maitasunaren aterpe balakatuan
Eta ez dugu inork traiziorik aipatu nahi

Maita zaitzakedan gerra bat bakea niretzat

Galera onartuak

Pausatu eta fitxategiak orrikatu ditut lur honen
aroak bezala

«Banator» ahoskatzeaz bat haztatu ditut minaren
hornizioak

Eta arrubioa jalgi zait bihotzeko zuloetatik
Gaulehenean

Zer naizen dioten dokumentuak galduak dira
izenpeak akordua

Aldioro hazi beharra daukat belarra bezala itute ilun
bat bezala

Eta zure gorputza existitzen ez den animalia da
bulego honetan

Bi bider irakurri dut zure izena desagertuen
zerrendan

Ez zintuzket galdu nahi

Aitortu dizut bizitzea aldezen duela bakardadeak
Orduak agortu dira eta urteak bihurritu
hestemintzetan

Iritsi gara

Pilatu ditut ogasun aitorpenak argiketa paperak
Suari hurbiltzen zaio zerua
Oinpean lur hau ikara
Heldu den neguari aurre egiteko beste adore izango
dugu
Txipiak dira hiltzen diren gauzak

Galtzeko lurrak

Bihotza zigor-zelda da guretzat, zigor zeldak dira
Sailka litezkeen galerak pendizak

Sailka litezkeen inbentarioak, larderiaz jagondako
bakea

Ikurretara ekarritako soraiotasun bulkadak
Izen bi behar genituzke denok etxe bi muga lerro bi
maitasun bakarraren hegian
tinkatuak

Ihesi denak ez ditzake entzun geratzeko egiten
zaizkion deiak

Denok aldatu behar genuke ibilbidez txarrantxazko
hesiok ebaki kostako bidean

Almitzari eskaini gorputz nekatuok maite
dugunarengatik hil

Ni ari naiz ordea zuen poemak idazten
Ibai berean ikusten ditut flotatzen soinala anitzak
abantean

Neure ezintasuna eginen dut negar iheslarien
lorratzak ezabatzeko

Gure nortasun agiriak eginen ditut negar ez da aisa
beratzen geroa

Gugaz bizi zarete

Gera zaitezte gugaz gau osoan bizitza osorako gugaz
geratzera bazindoazte legez

Ez zaituztegu salatuko, orube berean maite izandako
ameskaizto bi

Ez dizuegu opa akorduetan gure bihotza leher
dakizuen

Ez dizuegu opa ezein patiotan desarmatzerik

Ez zaituztegu salatuko

Gure negarraz beste eginen dugu

Gure odolaz beste eginen dugu

Gure libertadeaz beste — bonsai irendu hori —

Gu bakarreko lurraz beste eginen dugu alde biko
ibaiez beste

Orain hau kitatzekotan ederra behar du zuen geroak

Zuek ez dituzue inoiz nire poemak idatziko

Mendi-negarra

Zuk esanda dakit banaizena
Ibaiak ur-hesiak ditu bazterretan
Urkiagatar Estepan, Sid Vicious, Susana Arregi
ezagutzeko zabalik dagozan leihoak
Bertatik ikus gaitzakete hondar zakuz ezponda
berritzen
Mugalari jazartuak gordetzeko ginoan
Iristen da ez deirik ez txostenik ez den unea
Lurra dorre bat bezala eraikitzekoa
Jendeak nora doan badakiena minaren bihotzera
landatuak bagina legez

Zuk esanda dakit banaizena
Ez ninteke bizi bihotza euskal etxe bat balitz bezala
Beti bestelako auzoei egotziz adorearen zama,
zorionarena
Ez ninteke bizi urondo miatzen poema batean
atoitua, almitz azaua da nire
libertadea
Uholak itsustu zoztorrak defendituko ditut
Gauaren ubera dragatze isilean

Onartzen dut itoek hiriko irteerak, loa jagon
diezaguten

Lur urasetuan biziko garela

Zuk esanda dakit banaizena

Lainoa altxatu du eta haitzarriak sumatzen dira
behean

Hitzak hilik datoz pareta atzenuetara berriz balaka
ditzaten

Ez daukagu beste armarik bakartasun hezigaitz hau
berresteko

Gor jaulkitzen da herra nire besondoetatik

Zure minari eutsi nahi diot orube abandonatuetan

Ezerezean gora igaiteko diren zubiotan

Non da orain larderiazko gorazarrea, denok
elkartzekoa zen epaia

Zuk esanda dakit banaizena

Esku lagunkoien aurrean ate giltzatuak gagoz, ohar
basituak

Gure itzalak derrota txipiez ari dira estrata
urpetuetan

Laino-tutuak geure neurriko olatuen pean lo
harrapatu gaitu

Euren izenaren tirainari lotzen natzaio goizero
leihotik

«Susana!», «Sid!», «Estepan!»

Eta oraindik banaizen egiaztatzen dut, alboan
zaitudan

Gero hainbatgarrenez lur laketu ezin bat agintzen
dizut, buruz buruko itzulmina